

ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ: ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Σκοπός:

Οι μαθητές να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών και την αναγκαιότητα κατοχύρωσης και υπεράσπισης τους.

Στόχοι:

- ☐ Να αντιληφθούν την έννοια του δικαιώματος.
- ☐ Να ενημερωθούν για τα δικαιώματα των παιδιών που προβλέπονται στην Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και να τα κατηγοριοποιήσουν όπως στην προηγούμενη συνάντηση τις ανάγκες¹.
- ☐ Να αντιληφθούν τι δικαιώματα έχουν στην καθημερινή ζωή και στις διαπροσωπικές τους σχέσεις.
- ☐ Να συσχετίσουν τα δικαιώματα των παιδιών με τις ανάγκες τους.
- ☐ Να αναπτύξουν περισσότερο την ενσυναίσθηση προς όσους είναι διαφορετικοί.
- ☐ Να ενημερωθούν για την καταπάτηση των δικαιωμάτων των παιδιών.
- ☐ Να συνειδητοποιήσουν ότι τα δικαιώματα των παιδιών είναι ιερά και απαραβίαστα και ότι είναι υποχρέωση όλων η προάσπιση τους.
- ☐ Να προτείνουν τρόπους διεκδίκησης και προάσπισης των Δικαιωμάτων, όχι μόνο των δικών τους, αλλά και των άλλων
- ☐ Να συνδέσουν τα Δικαιώματα του Παιδιού με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Υλικά:

Flip-chart ή χαρτί του μέτρου, μαρκαδόροι, υλικά για τη δημιουργία αφίσας με ζωγραφική και κολάζ (χρώματα, φωτογραφίες), καραμέλες, κόκκινο νήμα σε κουβάρι², Έντυπο 1. “Κάρτες Δικαιωμάτων”, κάρτες κομμένες και πλαστικοποιημένες, Έντυπο 2. “Έχω Δικαίωμα...”, κάρτες κομμένες και πλαστικοποιημένες, Έντυπο 3. “Και τώρα... Τι κάνουμε;” κάρτες κομμένες και πλαστικοποιημένες,

Έντυπο 4. Το τραγούδι του Σταύρου Ξαρχάκου «Κόκκινη κλωστή δεμένη» -Μέσο για την αναπαραγωγή του

Προαιρετικά: Φωτοτυπίες με τα Δικαιώματα του παιδιού σε σκίτσα, από την διεύθυνση: <https://www.living-democracy.gr/textbooks/volume-5/part-3/documents-and-teaching-material-4/>

Φωτογραφίες παιδιών από διάφορα μέρη του κόσμου – Η/Υ - Προτζέκτορας

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 130’

¹Όπως είπαμε και στις ανάγκες, η κατηγοριοποίηση δεν απόλυτη ούτε είναι αυτοσκοπός, αλλά απλώς ένα ερέθισμα για συζήτηση και μπορείτε να καταλήξετε σε κατηγοριοποίηση διαφορετική από αυτήν που προτείνουμε.

²Το νήμα να έχει ελαστικότητα, για να τυλίγεται σφιχτά και να μην ξετυλίγεται εύκολα.

(α) Εισαγωγή (10')

Κάθεστε στον κύκλο, καλωσορίζετε τα παιδιά και τους λέτε ότι σήμερα θα ξεκινήσετε από ένα παιχνίδι. Ζητάτε από τα παιδιά να κοιτάζουν πρώτα λίγο το “Δέντρο των αναγκών”, για να θυμηθούν τις ανάγκες, με τις οποίες ασχοληθήκατε στην προηγούμενη συνάντηση. Όσοι θέλουν, διαβάζουν ο ένας μετά τον άλλον από μερικές μεγαλόφωνα. Λέτε: “Και τώρα ήρθε η ώρα να παίξουμε!”

«Κόκκινη κλωστή δεμένη»

Στόχοι του παιχνιδιού: ενεργοποίηση, σύνδεση με τα προηγούμενα και δέσιμο της ομάδας. Τους λέτε να σηκωθούν όρθιοι σε κύκλο και τους εξηγείτε με λίγα λόγια πώς θα παιχθεί το παιχνίδι που ακολουθεί, εφιστώντας τους την προσοχή να θυμούνται τι έχουν πει οι προηγούμενοι, για να μην επαναλαμβάνουν τα ίδια, και κυρίως τι είπε ο προηγούμενος από αυτούς, που θα τους πετάξει το κουβάρι, γιατί σε δεύτερη φάση θα τους ζητηθεί να το επαναλάβουν.

Κάνετε εσείς την αρχή. Τυλίγετε δυο τρεις φορές στο δάχτυλό σας την άκρη ενός νήματος (που είναι τυλιγμένο σε κουβάρι) και πετάτε το κουβάρι σε κάποιον από την ομάδα αναφέροντας μονολεκτικά μια ανάγκη. Αυτός που το πιάνει το τυλίγει και εκείνος στο δάχτυλό του, λέει φωναχτά μία ανάγκη και το πετάει σε κάποιον άλλον. Συνεχίζει ο επόμενος κάνοντας το ίδιο. Φροντίζουν να μην ξαναλένε κάποια ανάγκη που έχει ειπωθεί ήδη και να τεντώνουν καλά το νήμα, έτσι ώστε στο τέλος να σχηματιστεί ένα “δίχτυ”, που θα συνδέει όλα τα μέλη της ομάδας³. Όταν φτάσει το κουβάρι στον τελευταίο, το πετάει πίσω σ’ αυτόν που του το είχε πετάξει, λέγοντας τη λέξη που είχε πει εκείνος. Εκείνος το τυλίγει σφιχτά και το πετάει σε αυτόν που του το είχε πετάξει πριν, επαναλαμβάνοντας αυτό που είχε πει ο προηγούμενός του στην πρώτη φάση. Όλοι κάνουν το ίδιο μέχρι το κουβάρι να επιστρέψει πάλι σε σας. Κάθονται στον κύκλο και ρωτάτε:

Πώς σας φάνηκε το παιχνίδι, πώς νιώσατε και ποιος νομίζετε ότι ήταν ο σκοπός του;

Τι συμβολίζει το σχήμα που σχηματίστηκε πριν αρχίσει η αντίστροφη πορεία; Παράλληλα ήταν κι ένας τρόπος να θυμηθείτε τις ανάγκες. Γιατί;

Τι σχέση έχουν οι ανάγκες με τα δικαιώματα, που θα μας απασχολήσουν στην σημερινή συνάντηση και όχι μόνο; Αυτό θα το δούμε στην συνέχεια...

(β) Κύριο μέρος (70')

□ Ιδεοθύελλα (10')

Τι είναι δικαίωμα και πώς κατοχυρώνεται; Ο στόχος μας είναι να αντιληφθούν την έννοια του δικαιώματος.

³Μπορεί ο δεύτερος Συντονιστής, αν υπάρχει, να μείνει εκτός κύκλου για να φωτογραφίσει το σχήμα που θα σχηματιστεί στο τέλος από το νήμα, που συμβολίζει τις σχέσεις που συνδέουν όλα τα μέλη της ομάδας.

Το θεμελιώδες βήμα για την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού έγινε όταν Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στις 20 Νοεμβρίου 1989, έχοντας υπόψη ότι, όπως αναφέρεται στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού, "το παιδί, λόγω της φυσικής και διανοητικής του ανωριμότητας, χρειάζεται ειδική προστασία και μέριμνα, συμπεριλαμβανομένης και της νομικής προστασίας, τόσο πριν όσο και μετά τη γέννησή του", και ότι, "στην Παγκόσμια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τα Ηνωμένα Έθνη διακήρυξαν ότι τα παιδιά δικαιούνται ειδική βοήθεια και υποστήριξη," ψήφισε ομόφωνα την Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού το κείμενο της οποίας κλήθηκαν τα κράτη μέλη αφενός να φροντίσουν να το δημοσιεύσουν αφετέρου να φροντίσουν την κυκλοφορία του, την αναγνώριση – ερμηνεία του κυρίως στα σχολεία και πάσης φύσεως εκπαιδευτικά ιδρύματα, ανεξάρτητα της μορφής του πολιτεύματος της χώρας. Το επίσημο κείμενο της Σύμβασης αυτής έγινε στις πέντε επίσημες γλώσσες του ΟΗΕ (Αγγλική, Γαλλική, Ισπανική, Κινεζική και Ρωσική). Μέχρι τώρα όλες οι χώρες του ΟΗΕ έχουν υπογράψει και έχουν επικυρώσει τη συνθήκη εκτός από τη Σομαλία και τις Η.Π.Α.. Για την ακρίβεια οι ΗΠΑ έχουν υπογράψει την συνθήκη αλλά δεν την έχουν επικυρώσει. Η μη επικύρωση της συνθήκης σημαίνει ότι είναι νομικά ανενεργή για τις ΗΠΑ. Η Σύμβαση ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο της Ελλάδας με το νόμο 2101/1992, βάσει του οποίου έχει αυξημένη τυπική ισχύ και υπερτερεί των λοιπών διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας. <https://el.wikipedia.org>¹

Επομένως η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, έχει σκοπό να εξασφαλίσει και να κατοχυρώσει νομικά την ικανοποίηση των αναγκών κάθε παιδιού. Εδώ μπορείτε να ρωτήσετε αν είναι νομοθετικά κατοχυρωμένη η ικανοποίηση όλων των αναγκών που αναφέρατε στην προηγούμενη συνάντηση. Υπάρχουν ανάγκες που δεν μπορούν να κατοχυρωθούν νομοθετικά, παρόλο που είναι πολύ σημαντικές. Όπως η ανάγκη να ζητάμε συγγνώμη, να προσφέρουμε ή να ακούμε μία συγγνώμη.

Ρωτάτε: Τι σχέση έχουν τα δικαιώματα με τις ανάγκες; Τα Δικαιώματα του Παιδιού προκύπτουν από τις ανάγκες τους. Ζητάτε να σας πουν μερικά δικαιώματα και τα καταγράφετε. Τι είναι λοιπόν Δικαίωμα⁴;

☐ **Γίνε πιο ισχυρός. Μάθε τα δικαιώματά σου! (20')**

Σκοπός της δραστηριότητας είναι να γνωρίσουν τα δικαιώματά τους, όπως ορίζονται στην Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Μοιράζετε από μία ή περισσότερες κάρτες (ανάλογα με τον αριθμό παιδιών) με τα Δικαιώματα του Παιδιού που περιλαμβάνονται στην Σύμβαση (σε απλούστερη μορφή) τις

⁴Δικαίωμα: Απαίτηση, αξίωση που την επιτρέπει ένας άγραφος νόμος ή που την κατοχυρώνει ένας γραπτός νόμος, σε αντιδιαστολή προς την υποχρέωση ή το καθήκον. Με πιο απλά λόγια: Τα δικαιώματα είναι οι ανάγκες και οι ελευθερίες τις οποίες ο νόμος, γραπτός ή άγραφος, μας δίνει τη δυνατότητα να διεκδικήσουμε και να προστατέψουμε. Φυσικά δικαιώματα, είναι αυτά που απορρέουν από το φυσικό δίκαιο. Η Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου κατοχυρώνει τα Δικαιώματα που έχουν όλοι οι άνθρωποι ανεξάρτητα από φυλή, φύλο, θρησκεία, εθνικότητα κλπ..

οποίες έχετε κόψει από το Έντυπο 1 και τους ζητάτε να τις διαβάσουν στον κύκλο. Έχετε αναρτήσει ένα μεγάλο χαρτί του μέτρου, που το έχετε χωρίσει σε έξι στήλες:

Α. Τι είναι παιδί και ποιοι έχουν την ευθύνη για την προστασία των δικαιωμάτων του,

Β. Επιβίωση,

Γ. Προστασία,

Δ. Ανήκειν,

Ε. Συμμετοχή,

ΣΤ. Ανάπτυξη και Εξέλιξη.

Σηκώνονται όλα μαζί και το κάθε παιδί κολλάει την κάρτα ή τις κάρτες του στην αντίστοιχη στήλη. Μπορεί να τους βοηθήσει σε αυτό η ταξινόμηση των αναγκών, που είναι αναρτημένες από την προηγούμενη συνάντηση, εφόσον πίσω από κάθε δικαίωμα κρύβεται και μία ανάγκη, την οποία τα καλείτε να κατονομάζουν κάθε φορά.

Στη συνέχεια διαβάζουν τα παιδιά τις κάρτες κάθε στήλης μία μία, ρωτάτε αν συμφωνούν οι υπόλοιποι ότι είναι τοποθετημένη στη σωστή στήλη και αν υπάρχουν διαφωνίες, προκαλείτε συζήτηση. Βρίσκετε μαζί με τα παιδιά παραδείγματα που επεξηγούν καλύτερα κάποια δικαιώματα που δεν είναι τόσο προφανή και χρειάζονται διευκρίνιση. Για παράδειγμα, τι σημαίνει να σέβονται οι μεγάλοι τα όρια του παιδιού: να μην το πιέζουν να κάνει πράγματα πέρα από τις δυνατότητές του, είτε λόγω ηλικίας είτε λόγω προσωπικών δυσκολιών ή αυξημένων υποχρεώσεων στο σχολείο. Να τονιστεί ότι τα δικαιώματα δεν είναι αυτονόητα. Υπάρχουν παιδιά που δεν ζουν με την οικογένεια τους, δεν ζουν στη χώρα τους, δεν έχουν τα ίδια δικαιώματα με τα υπόλοιπα, όπως θα δούμε στη συνέχεια. Ποια μπορεί να είναι αυτά τα παιδιά; (ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, αναπτυσσομένων χωρών, πρόσφυγες, παιδιά που ζουν σε πολεμικές συνθήκες...)

Όπως στις ανάγκες επιχειρήσαμε να κάνουμε μία ιεράρχηση των δικαιωμάτων. Ιεραρχούνται όμως τα δικαιώματα; Για διδακτικούς και μόνο λόγους μπορούμε να κάνουμε μία “ιεράρχηση” των δικαιωμάτων. Πρέπει όμως να τονίσουμε στα παιδιά ότι τα δικαιώματα όπως είπαμε στην προηγούμενη συνάντηση και για τις ανάγκες, είναι όλα το ίδιο σημαντικά. Δεν είναι άλλα περισσότερο και άλλα λιγότερο. Απλά η ικανοποίηση των πιο “πρωταρχικών”, όπως πχ. της επιβίωσης, είναι προϋπόθεση για να ικανοποιηθούν κάποια άλλα, όπως της μόρφωσης. Πρέπει να γίνεται συνδυασμός και προσεκτική συνολική εξέταση των δικαιωμάτων των παιδιών σε κάθε περίπτωση, με στόχο την προστασία του υπέρτατου / μεγαλύτερου συμφέροντός τους, όπως λέει το άρθρο 3 της Σύμβασης. Εδώ θα εξηγήσουμε στα παιδιά αυτό που οι νομικοί λένε «στάθμιση». Ότι δηλαδή σε κάθε περίπτωση πρέπει να εξετάσουμε το υπέρτατο / καλύτερο συμφέρον του παιδιού, αφού εξετάσουμε και καταλάβουμε την κατάστασή του και όλα τα δικαιώματα του που ενδέχεται να παραβιάζονται...

Τονίζετε ότι: Η Σύμβαση των Δικαιωμάτων, όπως είπαμε, “υπερτερεί των λοιπών διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας. Οι αποφάσεις τόσο της πολιτείας όσο και των γονιών και των δασκάλων πρέπει να παίρνονται πάντα με βάση το πραγματικό συμφέρον των παιδιών. Σε κάθε περίπτωση το συμφέρον των παιδιών προηγείται. Αν όμως οι νόμοι της χώρας παρέχουν

μεγαλύτερη προστασία στα δικαιώματα του παιδιού από ό,τι τα άρθρα της Σύμβασης, τότε οι νόμοι αυτοί πρέπει να εφαρμόζονται για το μεγαλύτερο συμφέρον του παιδιού. (Άρθρο 41).

Όλοι, λοιπόν, είμαστε υποχρεωμένοι (κράτη και άτομα) να σεβόμαστε και να προστατεύουμε τα δικαιώματα των παιδιών με βάση διεθνείς συνθήκες και τη νομοθεσία κάθε χώρας. Συμβαίνει όμως αυτό στην πραγματικότητα ακόμη και σε χώρες που είναι νομοθετικά κατοχυρωμένα; Με τα θέματα αυτά και με τρόπους διεκδίκησης των δικαιωμάτων θα προσπαθήσουμε να ασχοληθούμε στη συνέχεια. Βέβαια το θέμα της καταπάτησης των δικαιωμάτων δεν εξαντλείται. Είναι κάτι το οποίο πρέπει να μας απασχολεί συνέχεια. Όσο θα καταπατώνται τα δικαιώματα ακόμη και ενός παιδιού στη γη δεν έχουμε δικαίωμα να εφησυχάζουμε.

Έχω δικαίωμα... (15 λεπτά). Σκοπός μας είναι να αντιληφθούν τα παιδιά τι είναι δικαίωμά τους και τι δεν είναι στην καθημερινή ζωή. Μπορούν να αναφέρουν και τα ίδια παραδείγματα από την εμπειρία τους, όταν νομίζουν ότι θίγονται τα δικαιώματά τους. Δίνετε από μία φωτοτυπία του έντυπου 2 σε κάθε παιδί, για να την συμπληρώσει σε 5 λεπτά βάζοντας ένα Χ στο αντίστοιχο τετράγωνο.

Στη συνέχεια διαβάζετε ένα ένα τα παραδείγματα και τα συζητάτε. Να προσπαθήσουν να θεμελιώσουν την άποψη τους ότι κάτι είναι δικαίωμά τους στηρίζοντας την σε σχετικό άρθρο της Σύμβασης και στις ανάγκες που έχετε αναρτημένες από την προηγούμενη συνάντηση.

Προστάτεψε τα δικαιώματά σου και τα δικαιώματα άλλων παιδιών! (20')

Χωρίζονται σε ζευγάρια ή τριάδες, ανάλογα με τον αριθμό των μελών της ομάδας και μοιράζετε από μία ή περισσότερες κάρτες περιπτώσεων καταπάτησης δικαιωμάτων που περιέχονται στο έντυπο 3. Το κάθε ζευγάρι διαβάζει την περίπτωση ή τις περιπτώσεις που έχει και συζητούν μεταξύ τους τι θα μπορούσαν να κάνουν(5 ').

Συζήτηση στην Ολομέλεια (15')

Κάθεστε πάλι στον κύκλο και ανακοινώνουν τις απαντήσεις τους. Μιλάει ένας από κάθε ζευγάρι (ή τριάδα) και οι άλλοι μπορούν να συμπληρώσουν κάτι που ξέχασε ή μπορεί να μιλήσουν όλοι από λίγο, ανάλογα με τη συμφωνία που έχουν κάνει μεταξύ τους.

Κάνετε ερωτήσεις όπως:

Τι μπορεί γενικά να κάνει παιδί θύμα ενήλικα⁵;

⁵Αρχικά πρέπει να γνωρίζει ότι η κακοποίηση και η έκθεση στο διαδίκτυο είναι αξιόποινες πράξεις και τιμωρούνται από τον νόμο. Μπορεί και πρέπει να το αναφέρει αρχικά σε έναν άλλον ενήλικα που εμπιστεύεται πάρα πολύ (γονιό, δάσκαλο, συγγενή). Το παιδί θύμα πρέπει να γνωρίζει ότι δεν φταίει το ίδιο για την συμπεριφορά του άλλου και δεν πρέπει να ντρέπεται να την καταγγείλει, όποιος και αν είναι αυτός, ακόμη και γονιός, εκπαιδευτικός, στενός συγγενής ή φίλος της οικογένειας. Επίσης να μην έχει καθόλου τύψεις αν κάνει καταγγελία, γιατί όποιος το κακοποιεί είναι βέβαιο ότι δεν το αγαπάει. Όλοι οι ενήλικες αν αντιληφθούν κάτι, είναι ηθικά υποχρεωμένοι να το καταγγείλουν στις αρχές. Η ανοχή είναι συνενοχή, γιατί τα παιδιά δεν μπορούν να υπερασπιστούν μόνα τους τον εαυτό τους. Οι εκπαιδευτικοί ειδικότερα υποχρεούνται από τον Νόμο, ακόμη και αν υποπτευθούν κακοποίηση να ενημερώσουν τις

Τι μπορεί να κάνει ένα παιδί όταν παραβιάζουν τα δικαιώματά του οι συνομήλικοί του;⁶

Όταν το προσβάλλουν ή του ζητούν να κάνει κάτι που δεν θέλει, τι έχει δικαίωμα να πει, χωρίς να προσβάλλει τον άλλον; Απαντούν με καταιγισμό ιδεών και γράφετε στον πίνακα τις απαντήσεις τους⁷:

Πότε είμαστε πιο πειστικοί; Όταν φωνάζουμε ή όταν μιλάμε κανονικά με σταθερή φωνή⁸;

Τι μπορεί να κάνει αν το κοροϊδεύουν για μεγάλο χρονικό διάστημα⁹;

Τι θα κάνετε εσείς όταν δείτε στο περιβάλλον σας να καταπατώνται τα δικαιώματα κάποιου παιδιού¹⁰;

κοινωνικές υπηρεσίες. Αν παρόλα αυτά δεν γίνει κάτι μπορούν τα ίδια τα παιδιά θύματα να απευθυνθούν στους παρακάτω φορείς: Χαμόγελο του Παιδιού (Εθνική Γραμμή SOS για τα Παιδιά): τηλ. 1056.Ευρωπαϊκή Γραμμή Υποστήριξης Παιδιών τηλ. 116111. Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού <https://ddp.gr/>. Εθνική γραμμή παιδικής προστασίας τηλ. 1107.Συνήγορος του Παιδιού τηλ. 800 11 32 000. Για έκθεση στο διαδίκτυο μπορεί να απευθυνθεί στην Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, τηλ. 11188

⁶Δεν μιλάμε εδώ για περιπτώσεις εκφοβισμού.

⁷Ενδεικτικά: Όχι. - Μην επιμένεις - Είναι δικαίωμά μου ... - Δεν είμαι υποχρεωμένος να σου εξηγήσω...-Δεν θέλω... - Δεν μπορώ... - Δεν θέλω να το συζητήσω. - Θέλω να μείνω μόνος μου. Δεν έχεις δικαίωμα να μου επιβάλλεις...- Αυτό δεν μου αρέσει. - Άλλαξα γνώμη για κάποιους λόγους.- Μην προσπαθείς να με πείσεις. -Ο καθένας είναι ελεύθερος να κάνει αυτό που νομίζει. - Εγώ δεν σου επιβάλλω τι να κάνεις. Μην το κάνεις κι εσύ. - Θα το σκεφτώ. Δεν μπορώ να σου απαντήσω τώρα. Αύριο ίσως ή σε ... μέρες έλα να το ξανασυζητήσουμε.- Δεν σου επιτρέπω να με προσβάλλεις...- Σου απαγορεύω... - Εμένα μου αρέσει (πχ το ντύσιμό μου). Αν θέλω τη γνώμη σου θα σου την ζητήσω. -Δεν σε αφορά...Πάντως αν αρνηθεί ένα παιδί σε κάποιον κάτι, αν είναι επίμονος, ενοχλητικός ή αγενής, δεν χρειάζεται να απολογείται ούτε να προσπαθεί να τον πείσει. Όσο λιγότερα λέει, τόσο το καλύτερο. Αρκεί να πει ένα αποφασιστικό όχι και να αλλάξει θέμα ή να φύγει. Αν είναι φίλος του και δεν θέλει να χαλάσει η σχέση τους, μπορεί να του εκθέσει τους λόγους της στάσης του. Πολλές φορές αρκεί να κάνουμε μία από τις παραπάνω δηλώσεις και ο άλλος υποχωρεί, αν δει ότι αυτό που λέμε το εννοούμε.

⁸Το δεύτερο. Άλλες φορές η πίεση είναι πολύ έντονη, ιδίως όταν προέρχεται από την ομάδα . Τότε χρειάζονται ιδιαίτερες δεξιότητες, που θα τις δούμε σε επόμενη συνάντηση και οπωσδήποτε να ζητήσουν βοήθεια.

⁹Να μη δίνει σημασία ή να ζητήσει την βοήθεια συμμαθητών υποστηρικτών (αν υπάρχουν) ή κάποιου ενήλικα που εμπιστεύεται.

¹⁰Μπορείτε να το πλησιάσετε και αφού κερδίσετε την εμπιστοσύνη του, να το διαβεβαιώσετε ότι θα είσαστε μαζί του και να προσπαθήσετε να το πείσετε να κάνει κάτι από τα παραπάνω ή να απευθυνθεί στην κοινωνική υπηρεσία του Δήμου, αν κακοποιείται στην οικογένειά του. Αν δεν κάνει τίποτε το ίδιο, ενημερώνετε άμεσα έναν εκπαιδευτικό ή τους γονείς του, αν δεν είναι αυτοί που το κακοποιούν.

□ Δημιουργούμε για τα δικαιώματα (30')

Στόχος αυτής της δραστηριότητας είναι τα παιδιά να χαλαρώσουν μέσα από τη δημιουργία, να εκφραστούν με εικόνες και λόγο και να συνειδητοποιήσουν περισσότερο τα δικαιώματά τους.

Χωρίζονται σε τρεις ομάδες με καραμέλες σε τρία διαφορετικά χρώματα. Έχουμε υπολογίσει σε κάθε χρώμα να έχουμε ακριβώς τόσες καραμέλες όσα θα είναι τα παιδιά της κάθε υποομάδας.

Στη μία υποομάδα δίνετε στα παιδιά υλικά ζωγραφικής και φωτογραφίες που δείχνουν καταπατήσεις παιδικών δικαιωμάτων και τους ζητάτε να ευαισθητοποιήσουν τους συμμαθητές τους κάνοντας μια αφίσα και ζητώντας να γίνουν σεβαστά τα συγκεκριμένα δικαιώματα. Συνδυάζουν ζωγραφική και κολλάζ.

Στη δεύτερη δίνετε στα παιδιά υλικά ζωγραφικής και φωτογραφίες που δείχνουν ότι τα δικαιώματα των παιδιών γίνονται σεβαστά και τους ζητάτε επίσης να κάνουν μια αφίσα, στην οποία να αναφέρουν τα δικαιώματα του παιδιού. Συνδυάζουν ζωγραφική και κολλάζ.

Από την τρίτη ζητάτε να φτιάξει μια ακροστιχίδα με τη λέξη ΔΙΚΑΙΩΜΑ ή ένα σταυρόλεξο.

Αν δεν προλαβαίνετε τις τελευταίες δραστηριότητες, τους αναθέτετε να την κάνουν το Σαββατοκύριακο ή συνεργάζεστε με τον καθηγητή των Καλλιτεχνικών. Μπορούν στη συνέχεια να αναρτήσουν σε εμφανές μέρος του σχολείου τα έργα τους, διαφημίζοντας έτσι και την ομάδα.

(γ) Κλείσιμο (10')

Τα παιδιά βλέπουν σε οθόνη φωτογραφίες παιδιών από όλο τον κόσμο και ακούν το τραγούδι του Σταύρου Ξαρχάκου «Κόκκινη κλωστή δεμένη» με το Ν. Ξυλούρη, όρθια, πιασμένα από τα χέρια.. Μόλις τελειώσει το τραγούδι, χειροκροτάτε όλοι μαζί, ευχαριστείτε και ανανεώνετε το ραντεβού σας.

Παράρτημα 6ης Συνάντησης

Έντυπο 1. ΚΑΡΤΕΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ “ΠΑΙΔΙ” ΚΑΙ ΠΟΙΟΙ ΕΧΟΥΝ ΤΗΝ ΕΥΘΥΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
“Παιδί θεωρείται κάθε άνθρωπο όν μικρότερο των δεκαοκτώ ετών” (Άρθρο 1)
Το Κράτος οφείλει να εγγυάται σε κάθε παιδί, χωρίς καμία διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων του παιδιού ή των γονέων, της καταγωγής του, της περιουσιακής του κατάστασης, των ικανοτήτων του κλπ, ότι θα

γίνονται σεβαστά τα δικαιώματά του και παίρνει όλα τα κατάλληλα μέτρα. Το Κράτος παίρνει όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να προστατεύεται αποτελεσματικά το παιδί έναντι κάθε μορφής διάκρισης ή κύρωσης, βασισμένης στη νομική κατάσταση, στις δραστηριότητες, στις εκφρασμένες απόψεις ή στις πεποιθήσεις των γονέων του, των νόμιμων εκπροσώπων του ή των μελών της οικογένειάς του. (Άρθρο 2)
Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού. Το Κράτος υποχρεούται να εξασφαλίζει στο κάθε παιδί προστασία και φροντίδα, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων του ή κηδεμόνων του. Το Κράτος φροντίζει όλοι οι οργανισμοί που ασχολούνται με τα παιδιά να λειτουργούν σύμφωνα με κάποιους κανόνες ιδιαίτερα στους τομείς της ασφάλειας και της υγείας, της επάρκειας και καταλληλότητας προσωπικού τους και της εποπτείας.(Άρθρο 3) Αν οι νόμοι της χώρας παρέχουν μεγαλύτερη προστασία στα δικαιώματα του παιδιού από ό,τι τα άρθρα της Σύμβασης, τότε οι νόμοι αυτοί πρέπει να εφαρμόζονται για το μεγαλύτερο συμφέρον του παιδιού. (Άρθρο 41)
Το Κράτος υποχρεούται να παίρνει όλα τα μέτρα που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των δικαιωμάτων που αναγνωρίζει η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. (Άρθρο 4)
Οι γονείς, οι κηδεμόνες ή άλλα πρόσωπα που έχουν νόμιμα την ευθύνη για το παιδί έχουν το δικαίωμα και το καθήκον να βοηθήσουν το παιδί να ασκεί τα δικαιώματα που του αναγνωρίζει η Σύμβαση για τα Διακαιώματα του Παιδιού. (Άρθρο 5)
Το Κράτος έχει την ευθύνη να κάνει ευρέως γνωστά τα δικαιώματα του παιδιού που περιέχονται στην Σύμβαση τόσο στους ενήλικες όσο και στα παιδιά. (Άρθρο 42)
“ΕΠΙΒΙΩΣΗ-ΥΓΕΙΑ”
Κάθε παιδί από τη γέννησή του έχει δικαίωμα στην ζωή. Το Κράτος είναι υποχρεωμένο να του εξασφαλίζει την επιβίωση και την ανάπτυξη. (Άρθρο 6)
Κάθε παιδί ανεξαιρέτως, έχει δικαίωμα στην καλύτερη δυνατή φροντίδα για την υγεία του. Κανένα παιδί δεν πρέπει να στερείται το δικαίωμα πρόσβασης στις υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και προληπτικής ιατρικής φροντίδας. Αυτό συνεπάγεται την υποχρέωση του κράτους να εξασφαλίσει στις μητέρες κατάλληλη περίθαλψη πριν και μετά τον τοκετό, να ενημερώνει τους γονείς και τα παιδιά για όλα τα θέματα που αφορούν στην υγεία και να διασφαλίσει για όλα τα παιδιά θρεπτική τροφή, καθαρό πόσιμο νερό και καθαρό φυσικό περιβάλλον. (Άρθρο 24)
Κάθε παιδί δικαιούται να έχει ρουχισμό, κατοικία και ένα κατάλληλο βιοτικό επίπεδο που να επιτρέπει την σωματική, πνευματική , ψυχική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξή του. (Άρθρο 27)

“ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ”
Το παιδί εγγράφεται στο ληξιαρχείο αμέσως μετά τη γέννησή του και έχει το δικαίωμα να έχει ένα όνομα, μία ιθαγένεια (να ανήκει σε μία χώρα), να είναι με τους γονείς του και να ανατραφεί από αυτούς.(Άρθρο 7)
Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να προστατεύονται από απαγωγές και,αν μετακινηθούν παράνομα στο εξωτερικό, πρέπει να διευκολύνεται η επιστροφή στη χώρα τους. (Άρθρο 11).
Κάθε παιδί δικαιούται να προστατεύεται από αυθαίρετες ή παράνομες επεμβάσεις στην ιδιωτική του ζωή, στην οικογένειά του, στην κατοικία του, στην αλληλογραφία του και από προσβολές στην τιμή και στην υπόληψή του. (Άρθρο 16)
Και οι δύο γονείς είναι από κοινού υπεύθυνοι για την ανατροφή και την ανάπτυξη του παιδιού. Όλες οι ενέργειες και οι αποφάσεις τους πρέπει να εξυπηρετούν το συμφέρον του παιδιού. Το κράτος είναι υποχρεωμένο να βοηθάει τους γονείς στην ανατροφή του παιδιού με την δημιουργία οργανισμών, ιδρυμάτων και υπηρεσιών. Αν οι γονείς εργάζονται, το Κράτος οφείλει να παρέχει υπηρεσίες φύλαξης των παιδιών. (Άρθρο 18)
Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να προστατεύεται από κάθε μορφή βίας, σωματικής ή συναισθηματικής κακοποίησης, εγκατάλειψης, παραμέλησης και εκμετάλλευσης. (Άρθρο 19)
Κάθε παιδί δικαιούται ειδική προστασία και βοήθεια εκ μέρους του Κράτους, αν δεν έχει οικογένεια ή αν την στερείται προσωρινά ή αν για το δικό του συμφέρον δεν είναι δυνατόν να παραμείνει στο οικογενειακό περιβάλλον. (Άρθρο 20)
Αν δοθεί σε υιοθεσία, το Κράτος πρέπει να εξασφαλίσει πρωτίστως το συμφέρον του παιδιού. (Άρθρο 21)
Τα παιδιά πρόσφυγες έχουν το δικαίωμα της κατάλληλης προστασίας και ανθρωπιστικής βοήθειας και επανένωσης με την οικογένειά τους καθώς και όλα τα δικαιώματα που έχουν και τα υπόλοιπα παιδιά. (Άρθρο 22)
Τα παιδιά με ειδικές ανάγκες έχουν δικαίωμα για μια πλήρη και αξιοπρεπή ζωή και έχουν τα ίδια δικαιώματα με τα υπόλοιπα παιδιά. Γι αυτό το κράτος πρέπει να παρέχει δωρεάν ειδική φροντίδα και βοήθεια σε αυτά και σε αυτούς που τα έχουν αναλάβει, ώστε να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην επιμόρφωση, στην περίθαλψη, στην αποκατάσταση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και στις ψυχαγωγικές δραστηριότητες, έτσι που να επιτυγχάνεται η κοινωνική ένταξη , η προσωπική τους ανάπτυξη και η πολιτιστική και πνευματική τους εξέλιξη (Άρθρο 23)
Αν ένα παιδί ζει κάτω από την φροντίδα άλλων ή μακριά από το σπίτι του, έχει το δικαίωμα

να να εξετάζονται οι συνθήκες κάτω από τις οποίες ζει, για να διαπιστωθεί αν είναι οι πιο κατάλληλες. (Άρθρο 25)
Κάθε παιδί δικαιούται να επωφελείται από την κοινωνική πρόνοια αν χρειάζεται βοήθεια και να έχει κοινωνική ασφάλιση (Άρθρο 26)
Κάθε παιδί έχει το δικαίωμα να προστατεύεται από την οικονομική εκμετάλλευση και από την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας που ενέχει κινδύνους ή που μπορεί να είναι σε βάρος της εκπαίδευσης ή να βλάψει την υγεία του ή να εμποδίσει την σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική του ανάπτυξη. (Άρθρο 32)
Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να προστατεύονται από την παράνομη χρήση ναρκωτικών ουσιών. Δεν επιτρέπεται επίσης να χρησιμοποιούνται στην παραγωγή και την παράνομη διακίνηση των ουσιών αυτών. (Άρθρο 33)
Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να προστατεύονται από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας. (Άρθρο 34)όπως και από κάθε άλλη μορφή εκμετάλλευσης (Άρθρο 36).
Το Κράτος είναι υποχρεωμένο να εμποδίσει την απαγωγή, την πώληση ή το δουλεμπόριο παιδιών για οποιονδήποτε σκοπό και με οποιαδήποτε μορφή. (Άρθρο 35)
Κανένα παιδί δεν επιτρέπεται να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σε άλλες σκληρές, απάνθρωπες ή εξευτελιστικές τιμωρίες ή μεταχείριση. Κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία πρέπει να αντιμετωπίζεται με ανθρωπισμό, με σεβασμό στην αξιοπρέπεια του και μάλιστα με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ηλικίας του. Τα παιδιά που στερούνται την ελευθερία τους έχουν το δικαίωμα να διατηρήσουν την επαφή με την οικογένειά τους και να έχουν ταχεία πρόσβαση σε νομική ή σεάλλη κατάλληλη συμπαράσταση.(Άρθρο 37)
Σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης πρόσωπα κάτω των δεκαπέντε ετών δεν επιτρέπεται να επιστρατεύονται και να συμμετέχουν στις εχθροπραξίες. Τα Κράτη πρέπει να παίρνουν όλα τα δυνατά μέτρα για την προστασία και την φροντίδα των παιδιών και του άμαχου πληθυσμού.(Άρθρο 38).
Αν ένα παιδί πέσει θύμα παραμέλησης, εκμετάλλευσης ή κακοποίησης, βασανισμού ή κάθε άλλης μορφής σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας ή ένοπλης σύρραξης, έχει δικαίωμα να του παρέχονται όλα τα μέσα, για την σωματική και ψυχολογική ανάρρωση και την κοινωνική επανένταξη του. Η φροντίδα πρέπει να παρέχεται μέσα σε ένα περιβάλλον, που προάγει την υγεία, τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπεια του παιδιού.(Άρθρο 39)
Κάθε παιδί, κατηγορούμενο ή καταδικασμένο για παράβαση του ποινικού νόμου έχει το δικαίωμα να του συμπεριφέρονται με σεβασμό στην αξιοπρέπειά του και την προσωπική του αξία, να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες της ηλικίας του, και να το προετοιμάζουν για την ομαλή επανένταξη του στην κοινωνία και για ανάληψη ενός εποικοδομητικού ρόλου μέσα

σε αυτήν. (Άρθρο 40)

“ΑΝΗΚΕΙΝ”

Το κάθε παιδί έχει δικαίωμα για διατήρηση της ταυτότητάς του, συμπεριλαμβανομένων της ιθαγένειάς του, του ονόματός του και των οικογενειακών σχέσεών του. (Άρθρο 8)

Το παιδί έχει δικαίωμα να μένει με τους γονείς του, εκτός εάν αυτοί το κακομεταχειρίζονται ή το παραμελούν και οι αρμόδιες αρχές αποφασίσουν ότι ο χωρισμός από τους γονείς του είναι αναγκαίος για το συμφέρον του. Το παιδί που ζει χωριστά από τους δύο γονείς του ή από τον έναν από αυτούς έχει το δικαίωμα να διατηρεί κανονικά προσωπικές σχέσεις και να έχει άμεση επαφή εξίσου και με τους δύο γονείς του, εκτός εάν αυτό είναι αντίθετο με το συμφέρον του. (Άρθρο 9)

Αν ένα παιδί ζει σε διαφορετική χώρα από αυτήν που μένουν οι γονείς του, έχει δικαίωμα είναι μείνει μαζί τους και τα Κράτη έχουν υποχρέωση να διευκολύνουν άμεσα την οικογενειακή επανένωση με θετικό πνεύμα και ανθρωπισμό. (Άρθρο 10)

Το παιδί έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης. Να αναζητά δηλαδή ελεύθερα και να διαδίδει πληροφορίες και ιδέες οποιουδήποτε είδους, γράφοντας, μιλώντας, ζωγραφίζοντας ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, χωρίς να βλάπτει ή να προσβάλλει άλλους ανθρώπους. (Άρθρο 13)

Κάθε παιδί έχει το δικαίωμα για ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας. Οι γονείς πρέπει να το βοηθήσουν να αποφασίσει τι είναι σωστό και τι λάθος και ποιο είναι το καλύτερο για το ίδιο. (Άρθρο 14)

Κάθε παιδί είτε ανήκει σε μία εθνική, θρησκευτική μειονότητα είτε όχι, δεν μπορεί να στερηθεί το δικαίωμα να έχει τη δική του πολιτιστική ζωή, να πρεσβεύει και να ασκεί τη δική του θρησκεία ή να χρησιμοποιεί τη δική του γλώσσα από κοινού με τα άλλα μέλη της ομάδας του. (Άρθρο 30)

“ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ”

Κάθε παιδί έχει το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης της γνώμης του σχετικά με οποιοδήποτε θέμα το αφορά, και οι ενήλικες να την παίρνουν σοβαρά υπόψη τους ανάλογα με την ηλικία του και με το βαθμό της ωριμότητάς του. (Άρθρο 12)

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν σε συλλόγους και σε ειρηνικές συναθροίσεις. (Άρθρο 15)

“ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ”

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες που συμβάλλουν στην προαγωγή της κοινωνικής, πνευματικής και ηθικής ευημερίας του, καθώς και της σωματικής και πνευματικής υγείας του. Το Κράτος ενθαρρύνει τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στη διάδοση πληροφοριών και υλικού που παρουσιάζουν κοινωνική και

πολιτιστική χρησιμότητα για το παιδί, διευκολύνει την παραγωγή και τη διάδοση παιδικών βιβλίων και ενθαρρύνει τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να λαμβάνουν ιδιαίτερα υπόψη τους τις γλωσσικές ανάγκες τόσο των "αυτοχθόνων παιδιών" όσο και των παιδιών που ανήκουν σε μια μειονότητα. Το Κράτος φροντίζει για την προστασία του παιδιού από την ενημέρωση και το υλικό που βλάπτουν την ευημερία του. (Άρθρο 17)		
Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα για ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση. Γι αυτό: η στοιχειώδης εκπαίδευση πρέπει να είναι υποχρεωτική και δωρεάν για όλους. Οι διάφορες μορφές μορφές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τόσο γενική όσο και επαγγελματική, πρέπει να είναι ανοιχτές και προσιτές σε κάθε παιδί, γι αυτό πρέπει να παρέχονται δωρεάν και να προσφέρεται χρηματική βοήθεια σε περίπτωση ανάγκης. Όλοι πρέπει να έχουν πρόσβαση στην ανώτατη παιδεία σε συνάρτηση με τις ικανότητες του καθενός. Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στην σχολική και την επαγγελματική ενημέρωση και τον προσανατολισμό. Το Κράτος παίρνει μέτρα για την τακτική σχολική φοίτηση και τη μείωση του ποσοστού εγκατάλειψης των σχολικών σπουδών. Το Κράτος φροντίζει τα πειθαρχικά μέτρα στο σχολείο να ταιριάζουν στην αξιοπρέπεια του παιδιού ως ανθρώπινου όντος, σύμφωνα με την Σύμβαση. Τα Κράτη που υπογράφουν την Σύμβαση συνεργάζονται για την εξάλειψη της άγνοιας και του αναλφαριθμητισμού στον κόσμο. Για το σκοπό αυτόν, λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών. (Άρθρο 28)		
Η εκπαίδευση του παιδιού πρέπει να αποσκοπεί : α. στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και στην πληρέστερη δυνατή ανάπτυξη των χαρισμάτων του και σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων του, β. στην ανάπτυξη του σεβασμού για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες γ. στην ανάπτυξη του σεβασμού για τους γονείς του παιδιού, την ταυτότητά του, τη γλώσσα του και τις πολιτιστικές του αξίες, καθώς και του σεβασμού του για τις εθνικές αξίες της χώρας στην οποία ζει, της χώρας από την οποία μπορεί να κατάγεται και για τους πολιτισμούς που διαφέρουν από το δικό του, δ. στην προετοιμασία του παιδιού για μια υπεύθυνη ζωή σε μία ελεύθερη κοινωνία μέσα σε πνεύμα κατανόησης, ειρήνης, ανοχής, ισότητας των φύλων και φιλίας ανάμεσα σε όλους τους λαούς και τις εθνικές και θρησκευτικές ομάδες και στα πρόσωπα αυτόχθονης καταγωγής, ε. στην ανάπτυξη του σεβασμού για το φυσικό περιβάλλον. (Άρθρο 29)		
Κάθε παιδί το δικαίωμα στην ανάπαυση, στον ελεύθερο χρόνο, στην ψυχαγωγία, στο παιχνίδι και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή. Το Κράτος πρέπει να εξασφαλίζει και να προσφέρει κατάλληλες και ίσες ευκαιρίες για πολιτιστικές, καλλιτεχνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες και για δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου. (Άρθρο 31)		

Έντυπο 2: ΕΧΩ ΔΙΚΑΙΩΜΑ...

	Σωστό	Λάθος
...να σέβονται οι μεγάλοι τα όρια των αντοχών και των δυνατοτήτων		

μου. Να μην με πιέζουν να κάνω πράγματα πάνω από τις δυνατότητες και τις αντοχές μου.		
...οι γονείς μου να με αφήνουν να ασχολούμαι στον ελεύθερο χρόνο μου με κάτι που αρέσει (π.χ. χορός) σε μένα και να μη με αναγκάζουν να ασχοληθώ με κάτι (π.χ. μπάσκετ) επειδή αρέσει σε εκείνους.		
...να κάνω πάντα αυτό που θέλω, αγνοώντας τις συνέπειες.		
... όταν θυμώνω, αν έχω δίκιο, να λέω λόγια που πληγώνουν ή εξευτελίζουν τον άλλον και να τον χτυπάω στα αδύνατα σημεία του.		
... το σχολείο και οι γονείς να μου μάθουν πώς να κινούμαι με ασφάλεια στο διαδίκτυο έτσι ώστε να μην κινδυνεύω.		
... να μένω ουδέτερος, αν οι γονείς μου έχουν διαφωνίες ή αν έχουν χωρίσει και να αγαπάω και τους δύο το ίδιο.		
... να προσβάλω δημόσια έναν συμμαθητή μου επειδή πετάει σκουπίδια στο προαύλιο, ενώ έχουμε συμφωνήσει να διατηρούμε τον χώρο καθαρό.		
... να μην έχω καμία θρησκεία.		
... να έχω τα δικά μου όνειρα.		
... να ζω σε ένα οικογενειακό περιβάλλον, που επιτρέπεται η διαφωνία ακόμη και η σύγκρουση μέσα σε όρια , και ταυτόχρονα υπάρχει αγάπη, ελευθερία, αλληλοσεβασμός και αλληλοκατανόηση.		
... μέσα στο μάθημα ή στην ομάδα να κάνω “υποδείξεις” σε συμμαθητή/τρια πχ. “Μη μιλάς”, ενώ είναι παρών/ούσα ο/η διδάσκων/ουσα ή ο/η συντονιστής/τρια της ομάδας.		
... οι γονείς και οι δάσκαλοι να μου βάζουν όρια, έτσι ώστε να νιώθω μεγαλύτερη ασφάλεια.		
...να με αποδέχονται και να με αγαπούν οι γονείς και οι δάσκαλοι μόνο γι αυτό που είμαι. Δεν χρειάζεται απαραίτητα να είμαι καλός/ή σε κάτι ή να ικανοποιώ τις επιθυμίες τους για να με αγαπούν.		

--	--	--

... οι ενήλικες να με σέβονται ως προσωπικότητα που έχω την ίδια αξία με τους άλλους. Να με αντιμετωπίζουν ισότιμα με όλα τα άλλα παιδιά. Να μη με ειρωνεύονται και να μη μου αποδίδουν μειωτικούς χαρακτηρισμούς, όπως.....,11		
...να βρίσκω μόνος/η μου το δίκιο μου. Π.χ. αν κάποιος μου έχει καταστρέψει ένα αντικείμενο, έχω δικαίωμα να του κάνω κι εγώ κάνεις το ίδιο.		
... αν κάποιος/α συμμαθητής/τρια με πειράξει, να φέρω κάποιον/α (πατέρα, μητέρα, αδελφό, φίλο ...) στο σχολείο να τον απειλήσει, για να σταματήσει.		
... να διαφωνώ με τους γονείς ή τους δασκάλους μου και να τους εκφράζω τα παράπονά μου		
...να υποτιμώ ή να ειρωνεύομαι τους άλλους θεωρώντας ότι έχουν άδικο ή ότι λένε ανοησίες.		
...να επιβάλλω την άποψή μου στους άλλους, για να γίνεται αυτό που θέλω ή που θεωρώ σωστό.		
... αν αντιμετωπίζω δυσκολίες να κάνω φίλους, το σχολείο και οι γονείς να μεριμνούν γι αυτό.		
... οι γονείς και οι δάσκαλοί μου να ανταποκρίνονται στις ανάγκες μου και να με αφήνουν να εκφράζω τις επιθυμίες και τις ανησυχίες μου.		
... να βρίζω, να φωνάζω, να απειλώ, να καταστρέφω, γενικά να χρησιμοποιώ βία, όταν θίγονται τα δικαιώματά μου στην οικογένεια ή το σχολείο.		

...να προβλέπεται να συμμετέχω μαζί με τους συμμαθητές μου στην διαμόρφωση του Σχολικού Κανονισμού.		
... αν κατηγορηθώ εγώ ή οποιοδήποτε παιδί να προβλέπεται να έχω “συνήγορο ”, όπως στο δικαστήριο, για να εξασφαλίζεται ότι αντιμετωπιζόμαστε δίκαια, με παιδαγωγικό τρόπο με κριτήριο το πραγματικό συμφέρον μας.		
... στον ελεύθερο χρόνο μου να μην κάνω τίποτε.		
... να απαιτώ από τους γονείς μου να ικανοποιούν όλες τις επιθυμίες μου.		
... να λέω όχι		
... να αλλάζω γνώμη		
... να είμαι σε ένα σχολείο με θετικό σχολικό κλίμα, ένα σχολείο το οποίο να με ελκύει, να με ενδυναμώνει ψυχικά και να με εξοπλίζει με κοινωνικές δεξιότητες που θα με προφυλάξουν από πάσης φύσεως εξαρτήσεις.		
... να επιλέγω εγώ αν θα σπουδάσω , τι θα σπουδάσω και τι επάγγελμα θα κάνω και όχι οι γονείς μου.		
... να ζητάω ό,τι θέλω από τους γονείς μου με ευγενικό τρόπο, και ταυτόχρονα να είμαι έτοιμος/η να δεχτώ και αρνητική απάντηση.		
... να μην φοβάμαι να μιλήσω για οτιδήποτε στους γονείς και τους δασκάλους μου, ακόμη και για κάποιο λάθος μου, και να με ακούν με ενδιαφέρον και προσοχή, χωρίς να με κρίνουν.		
... να απομονώνομαι στο δωμάτιό μου.		
... οι γονείς και οι δάσκαλοι να μη με συγκρίνουν με τα αδέλφια μου, τους φίλους και τους συμμαθητές μου.		
... οι γονείς και οι δάσκαλοι να καταλαβαίνουν και να σέβονται τα συναισθήματα μου και να μην τα κρίνουν. Κάτι που για εκείνους		

μπορεί να είναι ασήμαντο για μένα μπορεί να είναι σημαντικό .		
... αν κάποιος/α εκπαιδευτικός δεν σέβεται τα δικαιώματά μας να το αναφέρουμε στον διευθυντή του σχολείου.		
Προσθέστε και δικά σας παραδείγματα:		

Έντυπο 3: ΚΑΙ ΤΩΡΑ... ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ;

Περίπτωση 1. Είσαι αλλοδαπός. Δεν σε δέχονται στο σχολείο, επειδή δεν έχεις τα απαιτούμενα έγγραφα (όπως νόμιμης διαμονής ή αποδεικτικό φοίτησης σε σχολείο της χώρας προέλευσης) ή σε αντιμετωπίζουν άσχημα, για να σε αναγκάσουν να μην πηγαίνεις. Τι μπορείς να κάνεις για να διεκδικήσεις το δικαίωμα στην εκπαίδευση;
Περίπτωση 2. Σε τιμωρούν άδικα στο σχολείο στο οποίο φοιτάς. Τι μπορείς να κάνεις;
Περίπτωση 3. Δεν σε δέχονται στο νοσοκομείο, επειδή είσαι παιδί αλλοδαπών και δεν έχεις άδεια παραμονής. Τι μπορείς να κάνεις;
Περίπτωση 4. Σε πλησιάζουν περισσότερο από όσο αισθάνεσαι άνετα, σε αγγίζουν ενώ δεν θέλεις ή σε εξαναγκάζουν σε σεξουαλική επαφή. Τι μπορείς να κάνεις;
Περίπτωση 5. Κάποιος/α συμμαθητής/τρια σου σε πιέζει, έστω και “ευγενικά” να πεις, να καπνίσεις, να του δώσεις το κινητό σου, να του κάνεις μία χάρη, να πάτε κάπου ενώ δεν έχεις χρόνο, σου κάνει κριτική για την εμφάνισή σου κλπ... Τι θα κάνεις;
Περίπτωση 6. Ανεβάζουν φωτογραφίες σου στο internet χωρίς την άδειά σου. Τι μπορείς να κάνεις;
Περίπτωση 7. Οι συνομήλικοί σου σε κοροϊδεύουν για την εμφάνισή σου ή αμφισβητούν τον σεξουαλικό σου προσανατολισμό. Τι μπορείς να κάνεις;
Περίπτωση 8. Κάποιος ενήλικας, μπορεί και γονιός σου, σε βρίζει και σε χτυπάει. Πώς θα προστατεύσεις

τον εαυτό σου;